

Jubilant prof. Miroslav Penka, CSc.

Pan profesor Miroslav Penka oslavil počátkem července letošního roku 60 let. Jak jinak než v kruhu svých nejbližších přátel v hospůdce na zamilovaném Montmartre. Zní to až neuvěřitelně, že má již šedesát. Je znám svým elánem, stále dobře naladěný, mladistvého vzhledu. Pro své odborné kvality dnes patří mezi naše přední hematology a je uznávaným řečníkem na domácích i zahraničních kongresech.

Narodil se 8. 7. 1952 v Brně, zde vystudoval gymnázium a v roce 1976 promoval na brněnské Lékařské fakultě, tehdy Univerzity J. E. Purkyně. V Brně také od svého narození pracuje a žije. Je brněnský patriot, zamilovaný do tohoto města a jeho okolí. Má ale velké zásluhy o rozvoj svého oboru nejen v Brně a Jihomoravském kraji, ale vždy, po celou dobu, co jsem měl tu čest ho poznat (je to více než 30 let), byl angažován i v budování oboru hematologie celostátně. Patří mu dík zejména za vypracování celostátní koncepce Programu péče o nemocné s hemofilii v České republice, podle které byla vybudována síť pracovišť zajišťující dnes tuto péči na celosvětové úrovni.

Vraťme se však zpět k jeho profesním začátkům. Po promoci nastupuje jako sekundární lékař na III. interní kliniku Fakultní nemocnice u sv. Anny k panu profesoru Konrádu Ryšánkovi. Zde se mu otevírá možnost vzdělání nejen v klinické praxi v celé šíři interní medicíny, ale zároveň také hned přichází do kontaktu s vědeckou prací v laboratoři, která jej pak provází po celou jeho další profesní kariéru. Objevuje svět krevních destiček – jejich interakci s různými farmaky, zkoumá inhibici cyklooxygenázy aspirinem, agregaci destiček serotoninem a podílí se i na dalších projektech řešených u pana profesora Ryšánka, jenž se pak také stává jeho školitelem v rámci přípravy na kandidaturu věd. Atestaci z vnitřního lékař-

ství skládá již v roce 1980 a poté přechází na další působiště ve Fakultní nemocnici u sv. Anny – do Centrální biochemické a hematologické laboratoře – a specializuje se plně jen v hematologii. Tehdejší primář, profesor Vilém Hule, byl svým založením biochemik, a proto rychle uvítal klinické zkušenosti Miroslava Penky, který se zde hned, tedy v poměrně mladém věku, stává uznávaným klinickým hematologickým konziliářem, s působností přesahující hranice fakultní nemocnice. Zázemí velmi dobře vedené a na tehdejší poměry špičkově vybavené laboratoře, která patřila mezi naše přední hematologické laboratorní pracoviště, mu umožňuje rychle pronikat do oblasti intenzivní medicíny, kde ihned navázal na své zkušenosti z interní kliniky – do oblasti poruch hemostázy – krvácivých stavů, včetně stavů spojených s diseminovanou intravaskulární koagulací. Vede zde i poradnu nemocných s krvácivými chorobami, zejména s hemofilii. Profesor Vilém Hule v této době jako první v tehdejším Československu zavedl do laboratorní praxe vyšetření nově objeveného přirozeného inhibitoru koagulace – antitrombinu – pomocí fotometrické enzymatické reakce. To v době, kdy se používaly jen poměrně primitivní testy založené na měření času vytvoření koagula, představovalo úplnou revoluci v laboratorním vyšetření hemostázy. Dnes víme, že srážení krve je vlastně řetězec postupných enzymatických reakcí štěpících substrát (zymogen koagulačních faktorů) aktivovanými vzniklými proteázami za účasti bílkovinných kofaktorů FV a FVIII. Profesor Hule to tušil už v té době.

Díky poskytnutému dělnému prostředí a vlastní pili se Miroslav Penka již v této době stává odborníkem uznávaným nejen hematolog, ale i v dalších oborech. Je zván ke spolupráci jak

internisty a gynekology, tak chirurgy a ortopedy. Publikuje také svá první odborná sdělení v pozici prvního autora.

V roce 1983 získává atestaci z hematologie a krevní transfuze a v roce 1990 obhájí svoji kandidátskou dizertaci a na nyní již Masarykově univerzitě (MU) v Brně získává vědeckou hodnost kandidáta věd. Je rovněž plně zapojen do výuky studentů medicíny. Zprvu opět na III. a poté na II. interní klinice LF MU v Brně, kde působí jako vysokoškolský učitel dodnes. Postupuje také profesně, je zástupcem primáře a pak se stává primářem oddělení klinické hematologie FN v Brně-Bohunicích. V roce 1990 byl vyslán na odbornou stáž do Belgie na pracoviště profesora J. Klasterskeho v Institutu Jules Bordet v Bruselu. Zde po více než jednoleté praxi získává další specializaci. Nyní již z onkologie, která má mezinárodní platnost – licence spéciale en cancérologie (1993). To jej vede k dalšímu specializovanému zaměření – k onkohematologii a studiu myeloproliferativních stavů, zejména onemocnění polycythemia vera a primární trombocytémie (tzv. Ph negativních stavů). V dnešní době má se svými spolupracovníky vytvořen mezinárodně uznávaný velký registr nemocných s touto poměrně vzácnou chorobou, který

může sloužit k získávání dalších nových poznatků.

Po svém návratu do České republiky je v roce 1993 habilitován a stává se pak i zástupcem přednosty II. interní hematologické kliniky LF MU v Brně. V roce 1995 ještě atestuje z oboru klinická onkologie a poté v roce 1998 je na návrh rektora Masarykovy univerzity jmenován univerzitním profesorem. Zapojuje se také plně do další odborné činnosti. V této době se začíná zajímat i o stavy spojené s dědičnou trombofilií. Rozšiřuje a buduje rovněž své pracoviště – oddělení klinické hematologie – nyní již umístěné v nové Fakultní nemocnici v Brně-Bohunicích. Školí nové spolupracovníky a zavádí nové moderní diagnostické metody. Zastává také nové důležité funkce s celostátní působností – pracuje ve výboru České hematologické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně (v současnosti je jejím místopředsedou), dále je členem výboru České společnosti pro hemostázu a trombózu České lékařské společnosti J. E. Purkyně a řady dalších odborných společností – České společnosti transfuzního lékařství České lékařské společnosti J. E. Purkyně, České onkologické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně a České internistické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Ze zahraničních aktivit to je členství v Evropské hematologické asociaci, v Podunajské lize proti trombóze a hemostáze a v Central European Myeloproliferative Diseases Organisation (CEMPO), zde působí jako místopředseda. Samozřejmě je také aktivním členem Spolku českých lékařů v Brně, pořádá Brněnské hematologické dny. Angažuje se také na akademické půdě. Byl zvolen místopředsedou akademického senátu Masarykovy univerzity v Brně (2006), je členem Aprobační komise LF MU, působí v komisích pro státní rigorózní zkoušky v oboru vnitřního lékařství LF

MU, v komisích pro obhajoby dizertačních prací v oboru onkologie LF MU (předseda), v oboru vnitřního lékařství LF MU a LF UK v Hradci Králové, v oborové radě pro onkologii a vnitřní lékařství LF MU. Celostátně se dále angažuje v hematologii – v Radě pro akreditace klinických laboratoří České lékařské společnosti J. E. Purkyně a ve vědeckých radách SEKK, Masarykova onkologického ústavu. Stává se koordinátorem Českého národního hemofilického programu a místopředsedou České pracovní skupiny pro Ph- myeloproliferativní onemocnění (CZEMP). Působí také v oborové radě pro hematologii ČLK a v akreditační komisi pro obor hematologie MZd ČR.

Profesor Miroslav Penka je stále činný i vědecky, dokladem toho jsou publikace více než 220 prací v zahraničních a našich odborných časopisech. Je opakovaně vyzyvaným řečníkem na mnoha mezinárodních kongresech. O své zkušenosti se také dělí s ostatními. V současné době je školitelem 4 lékařů zařazených v doktorském postgraduálním studiu (Ph.D). Přitom pod jeho vedením získalo tento vědecký titul již 6 lékařů, kteří dnes patří mezi naše špičkové hematology. Je také vedoucím autorem několika celostátních učebních textů a monografií – Neonkologická hematologie, Hematologie a transfuzní lékařství a jiných. Některé z nich se již dočkaly opakovaného vydání. Čerpají z nich nejen studenti medicíny, ale slouží také k přípravě k atestacím pro lékaře a další vysokoškoláky v oboru hematologie a transfuzní lékařství. Je členem redakčních rad časopisů Transfuze a hematologie dnes a Interní medicína pro praxi.

Z úvodu je patrné, že pan profesor Penka bude asi milovníkem všeho, co pochází ze země galského kohouta. Francii a francouzsky mluvící země si velmi oblíbil a tento kladný vztah se datuje již od doby jeho pobytu v Bruselu, na který stále rád vzpomíná. Je

však také velkým cestovatelem, není svěťadílou, kde by ještě nebyl. Většínou cestuje se svoji milou paní, paní MUDr. Lenkou Penkovou, s kterou má velmi šťastné manželství. Myslím, že si je toho velmi dobře vědom. Vychovali spolu syna Miroslava, nyní již zavedeného brněnského advokáta, a rodina se jim teď rozrostla i o vnučku Adrianu. Z uvedeného by vyplynulo, že profesora Penku stále láká cizina, ale opak je pravda. Nejlépe se cítí v Čechách a na Moravě, na chalupě ve Voděradech, kde po vzoru svého tatínka pálí svůj calvados a kde se stále schází i jeho širší rodina, maminka, syn a bratr Igor Penka, docent chirurgie z brněnské lékařské fakulty, s rodinami. Ve volném čase pak brázdí na svém motocyklu okolí a kochá se jeho krásami. Profesor Penka rád aktivně sportuje – každým rokem jezdí na lyže, v Čechách i do Alp. Má také rád malířství, klasické i moderní. Sám si nyní tvoří menší sbírku soudobých malířů, kterou zdobí zdi svého bytu v centru Brna. Vytvořil si rovněž okruh dobrých přátel, s nimiž si rád posedí při sklence dobrého vína. Je výborný a oblíbený společník.

Co tedy na závěr ještě jubilantovi popřát do dalších let plodného života?

Milý Mirku, na prvním místě Ti přeji pevné zdraví a trvale dobré zázemí v rodině a na pracovišti. Také Ti přeji hodně elánu pokračovat dál v započaté práci, ve výchově další generace lékařů a též další úspěchy v Tvém výzkumu, jak myeloproliferací, tak i hemostázy, jimiž nás opět překvapíš. Jsme rádi, že jsi mezi námi.

Ad multos annos, Miroslave!
Jan Kvasnička

prof. MUDr. Jan Kvasnička, DrSc.
ukb.lf1.cuni.cz
e-mail: kvasnicka.jan@vfn.cz

Doručeno do redakce: 19. 7. 2012